

Sdružení na ochranu ohrožených dětí - Neuvěřitelná novela

3.9.2025 - Marie Vodičková | ČTK

Podle novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999Sb., která nabyla účinnosti dne 1. 1. 2025 (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359/historie>), nesmějí sociálně právní ochranu dětí poskytovat osoby, které mají zahlazené (ad 3), byť jen podmíněné odsouzení, za přečin (ad 6) - (přečin x zločin - ad 1). To se bohužel podle MPSV vztahuje i na „tety“, které pečují o děti v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc (např. Klokánky a naše Koaly) - ačkoliv v zařízení je víc lidí (ředitel, sociální pracovník, jiné „tety“, u kterých by děti příp. mohly hledat ochranu), přičemž zájemců o práci „tety“ je naprostý nedostatek. Otázka je, jakou sociálně právní ochranu „tety“ přímo poskytují.

Co je to za sociálně-právní ochranu, když pečují o děti i o domácnost zcela obdobně jako pěstouni nebo rodiče. **Poskytují snad rodiče svým dětem sociálně právní ochranu?** Na mé dotazy, jakou sociálně právní ochranu pečující osoby ve ZDVOP dětem přímo poskytují, mi na MPSV sdělili, že jejich pozice je upravena v zákoně o sociálně právní ochraně dětí, a proto sociálně právní ochranu poskytují. V tomto zákoně je ale upravena i pěstounská péče - podle této logiky tedy sociálně-právní ochranu poskytují i pěstouni.

Ale pěstouny a osoby, které o děti pečují v době dovolené nebo nemoci pěstounů, **považuje zákon za bezúhonné, i když nemají čistý rejstřík trestů, a dokonce, i když mají nezahlazená odsouzení za zločiny**, tj. trestné činy, kde je horní hranice trestní sazby vyšší než 5 let, s výjimkou těch nejtěžších zločinů, vyjmenovaných v § 23e odst. 1 zák. o sociálně právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb., např. **vraždy, sexuální trestné činy, obchodování s lidmi, terorismus a další** (ad 4). Ovšem i pokud pěstoun nebo osoba, která mu s péčí o děti pomáhá, příp. zájemce o pěstounskou péči, spáchá některý z těch vyjmenovaných těžkých zločinů, **po zahlazení odsouzení mohou být i tito pachatelé pěstouny nebo osobami pěstounovi s péčí o děti pomáhající. Přitom zákonná lhůta pro zahlazení odsouzení i za tyto nejtěžší zločiny je poměrně krátká - 10 let**, jen v případech odsouzení k **výjimečnému trestu 15 let** (ad 2).

Takže „tety“ („strýcové“) ve ZDVOP nemohou mít ani **zahlazené** podmíněné odsouzení za **přečin**, zatímco pěstouni mohou mít **nezahlazené** odsouzení za **zločin** (trestný čin se sazbou nejméně 5 let s výjimkou těch nejtěžších zločinů vyjmenovaných v § 23e odst. 1 zák. o sociálně právní ochraně dětí), jakož i **zahlazené** odsouzení za ty **nejtěžší zločiny včetně vraždy**.

Každoročně vyjde najevo víc než sto případů týraných a pohlavně zneužívaných dětí v náhradních rodinách (v roce 2024 se podle statistiky MPSV jednalo o **98 týraných, 57 zneužívaných a 299 zanedbávaných dětí v náhradních rodinách**, viz <https://www.mpsv.cz/statistiky-1>

V roce 2009 zahájilo MPSV tzv. Transformaci péče o ohrožené děti, jejímž hlavním cílem bylo:

1) **snížit počty míst v ústavech a v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc** včetně těch, která dětem poskytují rodinnou péči (Klokánky, Koaly, kde o svěřené děti pečují ve dne v noci dvě stabilní „tety“, které se střídají po týdnu, přičemž nakupují, vaří a pečují o domácnost i o svěřené děti tak jako v běžné rodině - je to střídavá týdenní péče, jaká je běžné v cizině, kdy děti se nestěhují za pečující osobou, ale naopak ta se stěhuje za nimi);

2) **rozvinout pěstounskou péči, zejména tu přechodnou**, protože podle představy MPSV se

naprostá většina dětí z pěstounské péče vrátí do vlastní rodiny – s využitím organizací, které budou rodinám pomáhat.

A zatímco **první cíl** Transformace splnilo MPSV **naprosto dokonale** (zrušeny byly stovky, ne-li tisíce míst v ústavech a také polovina – víc než 300 míst - v Klokánkách), v cíli druhém naopak **katastrofálně selhalo**.

Nejenže je **naprostý nedostatek pěstounů**, ať již přechodných nebo dlouhodobých, a **děti** se od pěstounů houfně **do vlastních rodin nevracejí**, ale je i **naprostý nedostatek míst v dětských domovech, diagnostických i výchovných ústavech** (na umístění se čeká měsíce), přičemž **akutně chybí i místa** v Klokánkách, Koalách i v dalších **zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc**.

A tak se děti **nechávají v rodinách alkoholiků, toxikomanů a násilníků, kde jim jde i o život** – vloni bylo v takových rodinách podle statistiky MPSV **utýráno 8 dětí**.

V **pěstounských rodinách** se každoroční počty týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí **zvýšily od zahájení Transformace víc než 4x a o život v nich od té doby přišly tři děti** (Liborek v Ústeckém kraji, Valérka v Praze a dvouletá holčička v Plzeňském kraji).

Přesto je stát zřejmě přesvědčen, že v zájmu zvýšení počtu pěstounů se **hodí i vrahové, sexuální násilníci i jiní zločinci se zahlazeným odsouzením**.

Tzv. **dětský certifikát**, účinný od počátku r. 2027, **se na pěstouny nevztahuje**.

Logické by bylo, aby se vztahoval nejen na pěstouny, ale i na „tety a strýce“ ve ZDVOP, tak jako na pracovníky v ústavní a ochranné výchově. Protože tvrzení, že tyto osoby poskytují dětem přímo sociálně právní ochranu, postrádá jakoukoli logiku.

Jak na to asi nahlíží pan ministr Jurečka, jehož úřad má garantovat ochranu dětí? A přehodnotí alespoň tvrzení zaměstnanců svého úřadu, že pečující osoby ve ZDVOP přímo poskytují dětem sociálně-právní ochranu, a proto nemohou mít ani zahlazená odsouzení za přečiny?

Blíže k ochraně dětí a k vývoji statistik ohrožených dětí viz <https://www.sood.cz/zpravodaje/>

Marie Vodičková,

předsedkyně Sdružení na ochranu ohrožených dětí, tel.: 725 999 161, www.sood.cz

Příloha k tiskové zprávě:

citace ze zákonů a odkazy na předmětná ustanovení:

TRESTNÍ ZÁKONÍK - zákon č. 40/2009 Sb. (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast2>)

HLAVA II

§ 14

(1) Trestné činy se dělí na **přečiny** a **zločiny**.

(2) **Přečiny** jsou všechny **nedbalostní trestné činy** a **ty úmyslné trestné činy**, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s **horní hranicí trestní sazby do pěti let**.

(3) Zločiny jsou všechny trestné činy, které **nejdou podle trestního zákona přechíny; zvlášť závažnými zločiny** jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby **nejméně deset let**.

Díl 2

HLAVA VI

ZAHLAZENÍ ODSOUZENÍ

§ 105

2) Podmínky zahlázení odsouzení

(1) Soud zahladí odsouzení, vedl-li odsouzený po výkonu nebo prominutí trestu anebo po promlčení jeho výkonu řádný život nepřetržitě po dobu nejméně

a) patnácti let, jde-li o odsouzení k výjimečnému trestu,

b) deseti let, jde-li o odsouzení k trestu odnětí svobody převyšujícímu pět let,

c) pěti let, jde-li o odsouzení k trestu odnětí svobody převyšujícímu jeden rok,

d) tří let, jde-li o odsouzení k trestu odnětí svobody nepřevyšujícímu jeden rok nebo k trestu vyhoštění,

e) jednoho roku, jde-li o odsouzení k trestu domácího vězení, k trestu propadnutí majetku, k trestu propadnutí věci, k trestu zákazu pobytu, k trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce nebo k peněžitému trestu za zvlášť závažný zločin.

(2) Jde-li o odsouzení k ztrátě čestných titulů nebo vyznamenání nebo k ztrátě vojenské hodnosti, řídí se doba uvedená v odstavci 1 podle délky trestu odnětí svobody, vedle něhož byl uvedený trest uložen.

(3) Jestliže odsouzený prokázal po výkonu nebo prominutí trestu anebo promlčení jeho výkonu svým velmi dobrým chováním, že se napravil, může soud s přihlédnutím k zájmům chráněným trestním zákonem zahladit odsouzení na žádost odsouzeného nebo toho, kdo je oprávněn nabídnout záruku za dovršení nápravy odsouzeného, i před uplynutím doby uvedené v odstavci 1.

(4) Doba uvedená v odstavci 1 se v případě, že se u podmíněně propuštěného má za to, že trest byl vykonán dnem, kdy odsouzený byl podmíněně propuštěn, řídí délkou skutečného výkonu trestu; v případě, že trest byl zmírněn rozhodnutím prezidenta České republiky, řídí se délkou trestu takto zmírněného.

(5) Bylo-li pachateli uloženo více trestů vedle sebe, nelze odsouzení zahladit, pokud neuplyne doba pro zahlázení toho trestu, k jehož zahlázení tento zákon stanoví dobu nejdelší.

(6) Ustanovení odstavce 5 se užije přiměřeně též na případ, kdy pachateli bylo uloženo vedle sebe více trestů, u kterých může podle tohoto zákona nastat účinek, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.

(7) I v případě, že uplynula doba uvedená v odstavci 1, odsouzení nelze zahladit, nebylo-li dosud vykonáno nebo jinak ukončeno uložené ochranné opatření; toto ustanovení se přiměřeně použije i

tam, kde trestní zákon stanoví, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.

§ 106

3) Účinky zahlazení

Bylo-li odsouzení zahlazeno, **hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen.**

ZÁKON O SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANĚ DĚTÍ - zákon č. 359/1999 Sb. (48. verze)

Postup krajského úřadu v řízení o zařazení do evidence žadatelů

§ 23d

(1) Krajský úřad po doručení stejnopisu spisové dokumentace o žadateli přezkoumá, zda tato dokumentace obsahuje všechny náležitosti a zda netrpí jinými vadami; neobsahuje-li tato dokumentace o žadateli všechny náležitosti nebo trpí jinými vadami, do 10 pracovních dnů ode dne doručení této dokumentace vyzve žadatele k odstranění nedostatků žádosti nebo dožádá obecní úřad obce s rozšířenou působností o doplnění jím označených podkladů.

(2) Lhůta pro vydání rozhodnutí o zařazení do evidence žadatelů začíná běžet dnem doručení stejnopisu spisové dokumentace krajskému úřadu.

(3) Krajský úřad v řízení o zařazení do evidence žadatelů vždy nařídí ústní jednání.

(4) V řízení o zařazení žadatele do evidence žadatelů se zjišťuje

a) zda žadatel skýtá záruky řádné péče o dítě,

b) bezúhonnost žadatele, jeho manžela, partnera, druhu, dítěte a jiné osoby tvořící s žadatelem rodinnou domácnost,

c) zda zdravotní stav žadatele nebude ve značné míře omezovat péči o dítě,

d) spolehlivost žadatele podle § 23e odst. 2,

e) motivace žadatele, která ho vedla k žádosti o zařazení do evidence žadatelů,

f) schopnost dětí žijících v domácnosti žadatele přijmout dítě do rodiny,

g) stabilita manželského vztahu nebo jiného obdobného vztahu žadatele,

h) sociální prostředí žadatele, zvláště bydlení a domácnost,

i) další skutečnosti rozhodné pro osvojení dítěte nebo jeho svěření do pěstounské péče.

§ 23e

4) (1) Za bezúhonného se pro účely zařazení do evidence žadatelů (*pozn.: o pěstounskou péči*) nepovažuje ten, **kdo byl pravomocně odsouzen pro některý z trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti**, pro některý z trestných činů **proti rodině a dětem**, pro některý z trestných činů **proti lidskosti**, pro trestný čin, jehož znakem skutkové podstaty je úmysl umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, **účasti na teroristické skupině**, financování terorismu, podpory a propagace terorismu podle § 312e odst. 3 trestního zákoníku nebo vyhrožování

teroristickým trestným činem, a dále pro trestný čin **vraždy, vraždy novorozeného dítěte matkou, účasti na sebevraždě, těžkého ublížení na zdraví, mučení a jiného nelidského a krutého zacházení**, nedovoleného přerušení těhotenství bez souhlasu těhotné ženy, **obchodování s lidmi**, svěřením dítěte do moci jiného, zbavení osobní svobody, omezování osobní svobody, **zavlečení, loupeže**, brání rukojmí, **vydírání**, útisku, **obecného ohrožení, nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy**, šíření toxikomanie, vlastizrady spáchané formou teroristického útoku nebo teroru, teroristického útoku, **teroru, účasti na teroristické skupině**, financování terorismu, podpory a propagace terorismu, vyhrožování teroristickým trestným činem, zasahování do nezávislosti soudu, násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci, nebezpečného vyhrožování, nebezpečného pronásledování, hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob, podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod a účasti na organizované zločinecké skupině, a **toto odsouzení nebylo dosud zhlazeno**.

(2) Posouzení spolehlivosti žadatele spočívá v posouzení dalších osobnostních předpokladů žadatele pro péči o dítě; přitom se přihlíží též k odsouzením za trestné činy neuvedené v odstavci 1, k již zhlazeným odsouzením a k opisu z evidence přestupků.

(3) Za účelem zjištění bezúhonnosti podle odstavce 1 a spolehlivosti podle odstavce 2 si krajský úřad vyžádá podle zvláštního právního předpisu^{28a}) opis z rejstříku trestů a opis z evidence přestupků.

§ 47a

5) Práva a povinnosti osoby pečující a osoby v evidenci

(1) Pro účely části páté se považuje za

a) pěstounskou péči osobní péče poskytovaná osobou pečující,

b) zprostředkovanou pěstounskou péči

1. pěstounská péče poskytovaná dítěti osobou pečující po doručení sdělení podle § 24 odst. 5,

2. pěstounská péče na přechodnou dobu,

3. pěstounská péče poskytovaná sourozenci dítěte svěřeného do pěstounské péče podle bodu 1, je-li poskytována toutéž osobou pečující,

c) nezprostředkovanou pěstounskou péči pěstounská péče, která není zprostředkovanou pěstounskou péčí podle písmene b).

(2) Osoba pečující a osoba v evidenci má v rozsahu a za podmínek uvedených v dohodě o výkonu pěstounské péče

a) právo na poskytnutí nebo zajištění pomoci při osobní péči o svěřené dítě, pokud osobní péči o dítě nemůže zajistit ani jiná osoba dítěti blízká, která má povinnost a právo podílet se na osobní péči o dítě v pěstounské péči; tato pomoc spočívá v zajištění krátkodobé péče

1. po dobu, kdy je osoba pečující uznána dočasně práce neschopnou nebo při ošetřování osoby blízké,

2. při narození dítěte,

3. při vyřizování nezbytných osobních záležitostí,

4. při úmrtí osoby blízké,

b) právo na poskytnutí nebo zajištění celodenní péče o svěřené dítě nebo děti, která je přiměřená věku dítěte, v rozsahu alespoň 14 kalendářních dnů v kalendářním roce, jestliže svěřené dítě dosáhlo alespoň věku 2 let,

c) právo na poskytnutí odborného poradenství souvisejícího se svěřením dítěte do pěstounské péče,

d) právo na poskytnutí nebo zajištění psychologické nebo terapeutické odborné pomoci související se svěřením dítěte do pěstounské péče, a to i pro svěřené dítě nebo vlastní děti osoby pečující nebo osoby v evidenci,

e) právo na poskytnutí pomoci při plnění povinností udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s osobami dítěti blízkými a umožnit styk rodičů s dítětem v pěstounské péči, včetně pomoci při zajištění místa pro uskutečňování styku oprávněných osob s dítětem a při zajištění asistence při tomto styku,

f) povinnost zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě v rozsahu 18 hodin v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích a jde-li o osoby vykonávající zprostředkovanou pěstounskou péči v rozsahu 24 hodin v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích a právo na poskytnutí a zajištění možnosti zvyšovat si tyto znalosti a dovednosti,

g) povinnost umožnit sledování plnění dohody o výkonu pěstounské péče podle § 47b odst. 4.

§ 48

Poskytování sociálně-právní ochrany pověřenými osobami

(1) Pověřené osoby poskytují sociálně-právní ochranu na základě rozhodnutí o pověření k výkonu takové činnosti (dále jen "pověření").

(2) Pověřené osoby v sociálně-právní ochraně

a) poskytují žadatelům o zařazení do evidence žadatelů a zájemcům o osvojení nebo pěstounskou péči odborné poradenství související s osvojením dítěte nebo svěřením dítěte do pěstounské péče,

b) provádějí přípravy žadatelů o zařazení do evidence žadatelů a zájemců o osvojení nebo pěstounskou péči k přijetí dítěte do rodiny podle § 44,

c) posuzují psychickou způsobilost žadatelů o zařazení do evidence žadatelů a zájemců o osvojení nebo pěstounskou péči podle § 45,

d) poskytují osobě, s níž uzavřely dohodu o výkonu pěstounské péče, odbornou poradenskou a další pomoc a podporu při výkonu pěstounské péče a sledují výkon pěstounské péče a poskytují pomoc osobě, již byl blíže určen obsah a zaměření povinnosti zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě podle § 12 odst. 2,

e) zřizují a provozují zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,

f) poskytují služby dětem ohroženým násilím podle § 41.

§ 49

6) (10) Za bezúhonné se pro účely vydání pověření považují fyzická osoba a právnická osoba, které nebyly pravomocně odsouzeny pro úmyslný trestný čin ani nebyly pravomocně odsouzeny pro trestný čin spáchaný z nedbalosti v souvislosti s vykonáváním činností srovnatelných s činnostmi vykonávanými při poskytování sociálně-právní ochrany; je-li proti žadateli nebo fyzickým osobám, které jsou v žádosti o vydání pověření uvedeny jako fyzické osoby, které budou přímo sociálně-právní ochranu poskytovat, vedeno trestní stíhání pro trestný čin uvedený v části věty před středníkem, řízení o vydání pověření krajský úřad přeruší. Při posuzování bezúhonnosti krajský úřad nepřihlíží k zahlázení odsouzení podle zvláštního právního předpisu nebo k rozhodnutí prezidenta, v jejichž důsledku se na osobu hledí, jako by nebyla odsouzena⁸⁷). Za účelem doložení bezúhonnosti si krajský úřad vyžádá opis z rejstříku trestů podle zvláštního právního předpisu.

49a

7) (4) Při poskytování sociálně-právní ochrany dětí pověřenou osobou **podle § 48 odst. 2 písm. d)** může

a) přímo poskytovat pomoc a podporu při osobní péči o dítě podle § 47a odst. 2 písm. a) a b) též fyzická osoba, která je plně svéprávná, zdravotně způsobilá, bezúhonná a splňuje další osobnostní předpoklady pro péči o dítě; při posuzování bezúhonnosti a dalších osobnostních předpokladů se postupuje obdobně podle § 23d odst. 4 písm. b) a d) a § 23e,

b) být pomoc a podpora při osobní péči o dítě podle § 47a odst. 2 písm. a) a b) poskytována prostřednictvím osoby pořádající zotavovací akci podle zvláštního právního předpisu.

Marie Vodičková,

předsedkyně Sdružení na ochranu ohrožených dětí, tel.: 725 999 161, www.sood.cz,
<https://www.sood.cz/zpravodaje/>.

<https://www.ceskenoviny.cz/tiskove/zpravy/sdruzeni-na-ochranu-ohrozenych-deti-neuveritelna-novela/2716353>